

РЕШЕНИЕ

№ 7798

гр. София, 21.12.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 4 състав,
в публично заседание на 16.11.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ирина Кюртева

при участието на секретаря Росица Б Стоева и при участието на прокурора Кирил Димитров, като разгледа дело номер **6792** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и следващите от Административно процесуалния кодекс/АПК/, във връзка с чл.285, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/.

Образувано е по искова молба от Х. Т. И., ЕГН [ЕГН], с постоянен адрес [населено място], чрез адв. Т. И. от САК, против Главна дирекция "Изпълнение на наказанията"/ГДИН/, предявена на правно основание чл.284 ЗИНЗС, за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 7 000, 00 лв., ведно със законната лихва считано от 31.01.2020г., произлизащи от липсата на нужната достъпност до спално помещение №9 в Софийски централен затвор, в което пребивава през исковия период от 15.02.2017г. до 31.01.2020г., с изключение на периодите на прекъсване на изпълнение на наказанието.

Направено е изменение в цената на иска-увеличение до размер на 10 000,00лв.

Ищецът твърди, че поради заболяване от тежка форма на туберкулоза, довело до инвалидност -80% неработоспособност, установена с ЕР на ТЕЛК от 15.09.2017г., препотвърдена с ЕР на ТЕЛК за 2018г., 2019г., 2020г., е прекъснато изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“ с Постановление на СГП от 01.08.2017г. за период от 6 месеца. Следващото прекъсване е за 3 месеца с Постановление на СГП от 05.09.2018г., а с Постановление на СГП от 01.10.2019г. прекъсването е за срок от 4 месеца. Вследствие заболяването е с тежка дихателна/белодробна/ недостатъчност, като капацитета на белия дроб е около j според направеното функционално

изследване на дишането – спирометрия от 19.02.2021г. Приблизително една година и половина след инвалидизацията е бил подложен на „унизително и нечовешко отнасяне“ по смисъла на чл.3 ЕКПЧ, тъй като килия №9, в която е пребивавал, се намира на последния пети етаж и въпреки високата инвалидизация и затруднено дишане, по няколко пъти на ден се е налагало с мъка да изкачва стълбите. В резултат на това е имал негативни изживявания – фрустрация, чувства на унижение, безпомощност, малоценност, непосилни физически усилия и физическо изтощение, тъй като въпреки тежката му инвалидност условията в затвора не са съобразени с неговото здравословно състояние, както изисква ЕКПЧ, правото на ЕС и националното законодателство. Позовава се на практика на ЕСПЧ. Позовава се на нарушаване на чл.14, т.2 от Конвенцията за правата на хората с увреждания/КПХУ/, която изисква на хора с увреждания, лишени от свобода, да се осигурят улеснения при ползване на средата – т.нар. достъпност. Позовава се също така на решението на ЕСПЧ по делото „С. Н. и други срещу България“, че оплакванията до затворническите власти не са ефективно правно средство, по повод възражението на ответника, че ищецът не се е оплаквал пред затворническите власти. В исковата молба се излага извод, че съгласно трайната практика на ЕСПЧ отговорността на държавата не изисква незаконосъобразни актове, действия или бездействия на затворническата администрация – тя възниква ex lege от нарушеното право по чл.3 ЕКПЧ, респ. чл.3 ЗИНЗС, което следва и от чл.276, ал.3 ЗИНЗС. Вътрешното право – в чл.5, ал.2, т.г. 4,9 и 10 от Закон за хората с увреждания/ЗХУ/, в сила от 01.01.2019г. съдържа изрични изисквания за достъпност на сградите, респ. улеснения и лична подкрепа на хората с увреждания, като в същия смисъл е и отменения ЗИХУ. Относно претендирания размер на обезщетението се позовава на решения по дела на ЕСПЧ, с които са присъдени обезщетения в по-висок размер от присъжданите от националния съд. Мотивира претендирания размер с подобен случай – решение от 25.06.2013г. по делото „Grimailovs v.Latvia“/№6087/03/.

С молба от 27.07.2021г. адв. Т. претендира присъждане на осн. чл. 38, ал.2 ЗАДв. адвокатско възнаграждение в минималния размер по чл.8, ал.1 от Наредбата за минималните адвокатски възнаграждения, но не по-малко от 500лв.

В съдебно заседание ищецът се представлява от адв. Т., който поддържа исковата молба. Подробни съображения в подкрепа на исковата претенция са изложени от процесуалния представител на ищеца в писмени бележки от 18.11.2021г./два броя/, 22.11.2021г.,23.11.2021г./два броя/.

Ответникът - Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", в писмения отговор на исковата молба и в съдебно заседание, чрез юрк. М., признава допустимостта на исковата молба, но по същество се твърди неоснователността ѝ. Не се оспорва факта, че помещението, в което ищецът е бил настанен, се намира на последния етаж, но неудобствата, доколкото се твърди че са преживени, не надхвърлят неизбежната степен на прага на суровост, съпътстващ изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“. Твърди се, че ищецът не е подавал молби за преместване на по-нисък етаж. Моли за отхвърляне на исковата претенция. Представя писмени бележки.

Прокурорът дава становище за отхвърляне на исковата молба.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства, прие за установено от фактическа страна следното:

Не е спорно, че Ищецът Х. И. изгърпявал наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], където е пребивавал в спално помещение №9, 7-ма група за периода

от 15.02.2017г. до 31.01.2020г. с изключение на периодите, в които наказанието е било прекъсвано – общо 13 месеца, както е посочено в исковата молба. Страните не спорят, че ищецът по два пъти на ден е изкачвал стълбите до петия етаж, където е спалното помещение. Със заповед №29 от 22.02.2018г. на началника на затвора е удължен престоя на открито на ищеца с 40 минути за постоянен срок, от 07,30ч. до 08,10ч.

С Експертно решение/ЕР/ на ТЕЛК към Център за психично здраве- С. област от 15.09.2017г. на ищеца е определена 80% намалена работоспособност с водеща диагноза: Туберкулоза на дихателните органи, подвърдена бактериологично и хистологично и с общо заболяване: Инфилтративно-пневмонична туберкулоза. Инвалидността е потвърдена с ЕР от 16.08.2018г., от 16.07.2019г. и 26.06.2020г.

Приложено е функционално изследване на дишането на ищеца, направено на 19.02.2021г. от пулмолог-фтизиатър, със заключение: смесен вентилаторен синдром с преобладаване на обструкцията много тежка степен.

Представено е медицинско становище за здравословното състояние на ищеца, изготвено от д-р Т.-директор на МЦ при затвора, относно прилагането на чл.67, ал.5 он ЗИНЗС-за замяна на режима на изтърпяване на наказанието. Посочено е, че към момента състоянието на ищеца е задоволително стабилно.

В медицинската справка, изготвена на 24.09.2021г. от д-р Т., МЦ Затвора С., по повод настоящето дело, се сочи, че твърденията за тежка дихателна недостатъчност са преекспонирани, както и че изкачването на 5 етажа е тежко препятствие за хора с редуция на функционалния белодробен капацитет, но само ако се прави форсирано-за определено време.

Приложена е медицинската документация от медицинското досие на ищеца, установяваща неговото здравословно състояние през исковия период и провеждано многократно лечение - с диагноза „ Хроничен вирусен хепатит С, Фиброкавернозна туберкулоза, наркотична зависимост, лечение с метадон“. В епикризите, относно обективното състояние на ищеца е посочено – „отслабено, до липсващо вляво дишане“.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Предявеният иск за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди е процесуално допустим, предявен пред компетентния съд.

Искът е предявен срещу ГД „ИН“ – юридическо лице на бюджетна издръжка съгласно чл. 12, ал. 2 от ЗИНЗС, към чиято административна структура принадлежи органа, от чийто незаконосъобразни бездействия са причинените вреди. Съгласно чл. 12 от ЗИНЗС, прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за лишаване от свобода се осъществяват от ГД „ИН“, включително.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и

други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Законът не изчерпва всички видове нарушения и дава възможност в исковите молби да се релевират и други нарушения. Но основният акцент се поставя върху уронване, засягане на човешкото достойнство в резултат на неблагоприятните условия, в които затворниците са поставени.

Основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС, което изисква условията и обстоятелствата, при които ищецът е бил поставен през исковия период и на които основава исканията си до съда, да са в нарушение на забраната по чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението на чл.3 ЗИНЗС; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от ищеца неимуществени вреди – определени в исковата молба като „нечовешко и унижително отношение“, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС)- през исковия период, въпреки инвалидизацията от 80%, ищецът е трябвало минимум два пъти на ден да изкачва с мъка и страдания стълбите до петия етаж на сградата, където се намира помещението, в което пребивава/килия №9/.

Съгласно чл. 27, ал.1 ППЗИНЗС, настаняването на лишените от свобода в спални помещения се извършва от съответния инспектор по социални дейности и възпитателна работа въз основа на капацитетните възможности на отделните помещения в групата, изискванията на режима и сигурността, личностната характеристика на лишения от свобода, възможността да оказва или да се поддава на отрицателно влияние, психологическата съвместимост с другите лишени от свобода, здравословното състояние и естеството на възложената работа. При разпределението на лишените от свобода по спални помещения се отчитат и желанията им за съвместно настаняване, ако те не противоречат на изискванията на ал. 1.

Ищецът е пребивавал в Затвора С. от 15.02.2017г. до 31.01.2020г., като на 15.09.2017г. по надлежния законов ред е установена промяна в здравословното му състояние вследствие заболяване от туберкулоза, довело до 80 % инвалидност. Очевидно тази промяна в здравословното състояние не е била отчетена от ответника, налагаща същият да бъде преместен в друго помещение, на по-нисък етаж, и по този начин да се ограничи затруднението при изкачване на стълбите, което неминуемо изпитва човек с белодробно заболяване. Спрямо ищеца, като човек с увреждания, е следвало да се прояви от затворническата администрация съответната грижа, гарантираща условия, които да съответстват на неговото здравословно състояние. Това обуславя нарушаване на общата забрана на нечовешко и унижително отношение, въведена с чл.3 ЗИНЗС, съответна на чл.3 ЕКПЧ. Нарушени са правата на ищеца, произтичащи от чл.14,т.2 от Конвенцията за правата на хората с увреждания, която изисква на хората с увреждания, лишени от свобода, да се осигурят улеснения при ползването на средата. Поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на

противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС). Нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС действително има за пряка последица неимуществени вреди за засегнатото лице. Законодателят изрично приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. В случая, установеното нарушение на забраната обуславя извод за „нечовешко” и „унизително” отношение спрямо ищеца, което превишава целите на изтърпяване на наказанието, за което способства изключително и личното му положение. Като страдащ от тежко белодробно заболяване, безспорно ищецът е изпитвал затруднение при изкачване на стълбите до петия етаж, което е довело до негативните изживявания, посочени в исковата молба.

Посоченото бездействие на затворническата администрация е установено, считано от 15.09.2017г. - датата на инвалидизацията, до 31.01.2020г. - датата на напускане на затвора. От този период следва да бъде изключен период от 13 месеца, през който е било прекъсвано изтърпяването на наказанието за провеждане на лечение.

След като нарушението е доказано, настъпването на неимуществените вреди се предполага до доказване на противното. Безспорно е доказано по делото, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, съставляващи нарушаване на общата забрана на нечовешко и унизително отношение, въведена с чл.3 ЗИНЗС, съответна на чл.3 ЕКПЧ. Отговорността на държавата е обективна и затова не отпада, ако липсва вина. След като неимуществените вреди се предполагат за възникнали, не се налага да се доказват. Подобно е положението и с причинната връзка. След като при наличието на доказано нарушение съдът е длъжен да приеме, че са възникнали неимуществени вреди, той няма да изследва и причинната връзка.

От изложеното до тук следва, че по делото се установява както допуснатото нарушение на забраната по чл.3 ЗИНЗС, така и претърпените неимуществени вреди и причинната връзка между вредите и нарушението на забраната по тази разпоредба.

Обезщетението е с компенсаторна функция, доколкото компенсира вредите в техен паричен еквивалент. Тъй като няма утвърдена формула за неговото пресмятане, размерът му се определя от съда по справедливост при съобразяване на критерия по чл. 52 ЗЗД. Съдът следва да отчете конкретно установените по делото обстоятелства и отражението им върху лицето, както и характера, степента, интензитета и продължителността от време, през което са понасяни вредите.

Съдът съобрази и Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в същото пилотно решение, а именно: фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унизително отношение, от една страна, а от друга - времето, през което лишението от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унизително отношение по смисъла на чл. 3 от КПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В контекста на съдебната практика на Европейския съд по правата на човека и критиките към формалистичния подход на българските съдилища при отхвърляне на исковите за обезщетения на вреди от нечовешки и унизителни условия при

изтърпяване на наказанията поради необоснованост и недоказване на претърпени нематериални вреди, следва да се приеме, че ищецът е претърпял неприятни негативни изживявания с оглед причинените неудобства. Липсата на цел за поставяне на ищеца в неблагоприятно положение не може категорично да изключи нарушението на чл. 3 от Конвенцията. Освен това отговорността на държавата е обективна – тя отговаря, независимо дали действията и бездействията на длъжностните лица, допуснали тези нарушения, са виновни или не. Предполага се, че негативните преживявания, физически и емоционален дискомфорт надвишаващи неизбежното ниво, присъщо на изпълнението на наказанието или на мярката за неотклонение, доколкото са довели до унижаване на човешкото му достойнство, са неимуществени вреди, причинени от незаконосъобразни бездействия на администрацията в нарушение на изискването по чл. 2, ал. 3 ЗИНЗС за осигуряване на условия, обезпечавачи поддържането на физическото и психическото здраве на осъдените лица и зачитане на правата и достойнството им, които бездействия са рефлектирали върху личната сфера на ищеца.

При определяне на размера съдът съобразява невисокият интензитет на негативните изживявания, доколкото не се ангажираха доказателства че ищецът е преживял повече от обичайните неблагоприятни последици, както и периодът от време - около 15 месеца, през които поне два пъти на ден се е налагало да търпи тези негативни изживявания. Отчитайки тези обстоятелства, както и нормата на чл.52 ЗЗД, следва да бъде определено обезщетение в размер на 4 500,00 лв., ведно със законната лихва от 31.01.2020г., когато е преустановено бездействието на затворническата администрация /ТР 3/22.04.2005 г. на ВКС по т.д. 3/2004г./

При определяне на размера на обезщетението не следва да се съобразява сочената от ищеца съдебна практика, доколкото касае случаи с различаваща се с настоящия казус фактология. Също така не следва да се разглежда и нововъденото основание с молбата от 01.11.2021г./вреди от дискриминация/, тъй като съгл. чл.214, ал.1 ГПК е недопустимо изменението на основанието на иска.

На основание чл.286, ал.3 ЗИНЗС, съдът съразмерно на уважената част от иска следва да осъди ответника за разноски, които съгласно чл.38, ал. 2 от Закона за адвокатурата, са в размер не по-нисък от този по наредбата, приета на основание чл.36, ал.2 от същия закон. Съдът като съборазно присъденото обезщетение, предмета на делото и извършеното от адвоката - отговор на всички възражения на ответника и становище по всички относими въпроси от процесуално и материално-правно естество, предвиденото по чл.8, ал.1, т.2 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения, намира, че възнаграждение за адвоката в размер на 600,00 лв., съставлява един справедлив размер, и който не съставлява неоснователно обогатяване.

На основание гореизложеното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция изпълнение на наказанията - МП [населено място] да заплати на ищеца Х. Т. И. с ЕГН [ЕГН] и с постоянен адрес

[населено място], [улица], сумата от 4 500,00/ четири хиляди и петстотин/ лева, ведно със законната лихва от 31.01.2020г., на основание чл.284, ал.1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, за претърпени неимуществени вреди за периода от 15.02.2017г. до 31.01.2020г./с изключение на периодите на прекъсване на изпълнение на наказанието в размер на 13 месеца/ за допуснато нарушение на чл.3 от същия закон - произичащи от липсата на нужната достъпност до спално помещение №9 в Софийски централен затвор, като ОТХВЪРЛЯ иска в останалата част като неоснователен и недоказан.

ОСЪЖДА Главна дирекция изпълнение на наказанията да заплати на адвокат С. Т. И. от Софийска адвокатска колегия, с личен номер в Единния регистър на адвокатите [ЕГН], сумата от 600 (шестстотин) лева за разноски. Решението подлежи на обжалване пред тричленен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: